

OŚWIADCZENIE

W związku z raportem “Wykorzystywanie organów samorządu terytorialnego przez aktywistów LGBT. Przykłady mechanizmów wsparcia, finansowania i patronatów”¹ sporządzonym przez Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris i opublikowanym na stronie www.ordoiuris.pl oraz upublicznionym podczas briefingu dnia 17.10.2018r. w siedzibie Instytutu, w imieniu organizatorów i organizatorek Żywych Bibliotek w Polsce oświadczamy, że w/w “raport” zawiera nieprawdziwe informacje na temat metody Żywej Biblioteki i podmiotów ją organizujących.

Przedmiotem wspomnianego “raportu” jest “weryfikacja działań wszystkich jednostek samorządu terytorialnego pod kątem wsparcia przez ich organy inicjatyw kwestionujących tożsamość małżeństwa jako związku komplementarnego płciowo.” W dokumencie tym pojawia się m.in. informacja na temat projektu Żywa Biblioteka i sposobach jego finansowania w różnych województwach przez samorzady lokalne.

W związku z przedstawioną analizą oświadczamy, że cel Żywej Biblioteki został w w/w „raporcie” przedstawiony w błędny i nieprawdziwy sposób. Żywa Biblioteka, od 2004 roku, jest oficjalną metodą Rady Europy w edukacji o prawach człowieka, której celem jest stworzenie przestrzeni dialogu społecznego, w której poprzez rozmowę z osobą – tzw. Żywą Książką, każdy może podważyć stereotypy i krytycznie przyjrzeć się temu, co myśli o innych. To właśnie dzięki otwarciu na tematy trudne dla danej społeczności, Żywa Biblioteka może skutecznie zastępować stereotypy wiedzą, doświadczeniem i empatią w stosunku do osób narażonych na dyskryminację. W Żywej Bibliotece można porozmawiać zarówno z Muzułmaninem, Katolikiem, Księdzem, Zakonnica, Osobą niesłyszącą, Trzeźwym alkoholikiem, Byłym bezdomnym, Osobą chorą na schizofrenię, Policjantem, Weganką jak i Gejem, Lesbijką czy Osobą transpłciową. Wniosek, jaki na temat wspomnianej różnorodności Żywych Książek wyciągają autorzy “raportu” jest taki: “Nietrudno zauważyć, że osoby te zostały dobrane w taki sposób, by stwarzać wrażenie pluralizmu i różnorodności, a obok osób reprezentujących autentyczne grupy społeczne, borykające się nierzadko z realnymi problemami, zostali umieszczeni przedstawiciele lobby LGBT, aktywiści skrajnej lewicy czy osoby z zaburzeniami psychicznymi.” Chcemy wyjaśnić, że pluralizm i różnorodność Żywych Książek w Żywej Bibliotece nie są przypadkowym wrażeniem, ale przyświecającą nam zasadą. Zapraszając do Żywej Biblioteki konkretne Żywe Książki, opieramy się na raportach organizacji zajmujących się prawami człowieka,

¹ Pełna treść analizy: https://ordoiuris.pl/pliki/dokumenty/Samorzady_a_LGBT_Analiza.pdf

monitorujących przestępstwa z nienawiści i identyfikujących najczęściej spotykające się z dyskryminacją grupy oraz na badaniach nad uprzedzeniami Polaków i Polek². Bazując na tych raportach oraz własnych obserwacjach jako osób działających w obszarze edukacji o prawach człowieka, tworzymy listę Żywych Książek. Wspomniane raporty wskazują jednoznacznie, że nie tylko osoby LGBT+ doświadczają w Polsce skutków stereotypów i uprzedzeń, ale jest tych grup więcej³. Ponadto zgodnie ze standardami organizowania Żywej Biblioteki, wypracowanymi w 2014 roku we współpracy z Human Library Organization, międzynarodową organizacją dbającą o zasady stosowania metody, każda Żywa Biblioteka musi zadbać o zbilansowaną reprezentację wszystkich osób narażonych na stereotypy i uprzedzenia i nie może się ograniczać do jednej grupy⁴.

Autorzy raportu zarzucają, że "Organizatorzy zrównują narracje wszystkich tych osób, każąc traktować wszystkie opisane sytuacje na równi, jako kwestię swobodnego wyboru." Owszem, udział każdej z osób w roli Żywej Książki traktujemy jednakowo - z takim samym szacunkiem i podziwem dla ich odwagi, ponieważ podstawą ich udziału w projekcie jest doświadczenie pogwałcenia ich godności i praw człowieka, a także narażenie na dyskryminację i wykluczenie. Zgodnie ze standardami Żywej Biblioteki, Żywą Książką nie może jednak zostać osoba, której działalność ma charakter: misyjny, niezgodny z prawem, sprzeczny z celami Żywej Biblioteki, polityczny, komercyjny czy niebezpieczny dla zdrowia.⁵ Prawo do poszanowania godności ludzkiej i wolność od dyskryminacji gwarantuje każdemu Europejska Konwencja Praw Człowieka art. 14 oraz Konstytucja RP art. 32. Zapraszając osoby narażone i doświadczające łamania tych praw oraz naruszania godności, przyczyniamy się do wzrostu świadomości Polaków i Polek na temat uprzedzeń i pomagamy zapobiegać dyskryminacji. Nasze wieloletnie badania skuteczności nad metodą dowodzą, że ponad połowa osób po rozmowie z Żywą Książką deklaruje, że chętniej zareagowałaby na dyskryminację. Natomiast zdecydowanie nie zgadzamy się ze stwierdzeniem, że traktujemy cechy tożsamościowe jako kwestię swobodnego wyboru - przeświadczenie, że osoba doświadczająca depresji, osoba z niepełnosprawnością, osoba homoseksualna czy osoba ciemnoskóra ma wpływ na swoją kondycję psychiczną, fizyczną, orientację psychoseksualną czy kolor skóry, jest nie tylko absurdalne i krzywdzące, ale niezgodne z aktualną wiedzą psychologiczną i medyczną.

Następnie autorzy "raportu" podają, że „część z „Żywych Bibliotek” w latach 2014-2018 odbyła się w bibliotekach, szkołach, domach kultury i innych budynkach publicznych podlegających organom jednostek samorządu terytorialnego, gdzie została wykorzystana przez ruch LGBT i skrajną lewicę do promowania antyrodzinnych postaw i postulatów politycznych.” Jako organizatorzy Żywej Biblioteki w kilkudziesięciu miastach w Polsce pragniemy zauważyć, że wymienione miejsca odbywania się

² Przykłady badań, z których korzystamy: <http://cbu.psychologia.pl/pl/publikacje/raporty-z-badan>

³ Por. http://cbu.psychologia.pl/uploads/PPS3_raporty/PPS3_MowaNienawisci_Hansen_fin.pdf

⁴ Por. pkt. 9, 10 i 11 <http://zywabibliotekapolska.pl/zasady/>

⁵ Por. str. 31-33 <http://zywabibliotekapolska.pl/wp-content/uploads/2016/04/©-Podrecznik-dla-osob-organizujacych-Zywa-Biblioteke.pdf>

projektu są obiektami użyteczności publicznej, finansowanymi z podatków płaconych przez wszystkich obywateli i obywatelki, również przez osoby, które ze względu na swoje doświadczenia zostały Żywymi Książkami w Żywej Bibliotece. Zadaniem samorządu jest wspieranie dialogu społecznego i służba wszystkim mieszkańcom, a nie ograniczanie się do finansowania programów realizowanych przez osoby o poglądach zbliżonych do autorów „raportu”. Podmioty realizujące i goszczące Żywe Biblioteki są organizacjami i instytucjami działającymi w ramach prawa, korzystającymi z publicznych środków przeznaczonych na edukację i kulturę na takich samych zasadach, jak każdy inny podmiot. Co więcej, uważamy, że w obecnej sytuacji w Polsce, gdzie liczba przestępstw z nienawiści stale rośnie⁶ projekty edukacyjne, których celem jest dialog społeczny i zapobieganie dyskryminacji, powinny otrzymywać szczególne wsparcie samorządów lokalnych.

Pragniemy również wyjaśnić, że zgodnie z przytaczanymi wcześniej standardami Żywej Biblioteki, Żywa Biblioteka nie realizuje celów politycznych, religijnych, ideologicznych, reklamowych/komercyjnych, niezgodnych z prawem oraz nie zajmuje się promowaniem żadnych postaw, poza postawą szacunku do każdego człowieka⁷. Przypisywanie organizatorom i organizatorkom Żywej Biblioteki w Polsce przynależności i działalności politycznej oraz działań antyrodzinnych, jest niedopuszczalnym nadużyciem wynikającym z niezrozumienia projektu i daleko idącej nadinterpretacji.

Na koniec pragniemy sprecyzować, że lista miejsc, gdzie zostały zorganizowane Żywe Biblioteki przedstawiona w tabeli załączonej do „raportu” jest niepełna, ponieważ Żywa Biblioteka jest organizowana w Polsce od 2007 roku i wydarzyła się w ponad 40 miejscowościach. Chcemy również wyrazić wdzięczność wszystkim osobom, instytucjom, samorządom i grantodawcom za wsparcie projektu Żywa Biblioteka, bez których jego realizacja nie byłaby możliwa, a przede wszystkim naszym najważniejszym wolontariuszom i wolontariuszkom czyli Żywymi Książkami, o których prawa i godność walczymy.

Organizatorzy i organizatorki Żywej Biblioteki
skupieni w sieci Żywa Biblioteka Polska

⁶ Por. <https://pk.gov.pl/dzialalnosc/sprawozdania-i-statystyki/>

⁷ Por. pkt. 4 <http://zywabibliotekapolska.pl/zasady/>